

OBSAH

PŘEDMLUVA (<i>Michal Lutovský – Lubor Smejtek</i>)	13
Ediční poznámka	16
PRAHA ARCHEOLOGICKÁ	17
Historie archeologického výzkumu Prahy (<i>Karel Sklenář</i>)	17
První zprávy (16.–18. století)	17
U kolébky pražské archeologie: slovanská pohřebiště (1832–1846)	20
První velké dopravní stavby jako zdroj nálezů (1845–1861)	23
Archeologický sbor a pražská hradiště (1864–1867)	26
Pražské cihelny a jeskyně: začátek výzkumu paleolitu (1866–1892)	29
Nová výstavba za hradbami: Libeň, Kobylisy, Žižkov (70. léta)	35
Nová generace: čas profesionalizace a rozchodu (1888–1914)	38
Bubeněč a Dejvice „nejstarší pražskou čtvrtí“ (1890–1918)	40
Druhá vlna archeologie v Libni a Kobylisích: Eduard Storch (1903–1914)	42
Ve stínu Dejvic, Bubenče a Libně (před rokem 1914)	46
Jírova Šárka (1900–1910)	47
Paleolit, nevíтанý příbuzný „keramického“ pravěku (1892–1915)	48
Od výstav k muzeím: pravěká Praha ve vitrinách (1891–1914)	51
Pravěká Praha slovem a písmem (1905–1949)	55
Archeologie v hlavním městě (1918–1939)	57
Královský Vyšehrad a Pražský hrad (1884–1935)	60
Léta druhé světové války a okupace (1939–1945)	61
Od války k dnešku	62
Malý slovník významnějších archeologů pravěké Prahy	67
PRAHA PŘÍRODNÍ	74
Přírodní podmínky Prahy (<i>Václav Cílek</i>)	74
Úvod	74
Evropský prostor	74
Praha a její postavení v rámci Čech	75
Klima a mikroklima	77
Půdy	79
Geologické podloží	81
Nerostné suroviny	83
Geomorfologie	87
Vltavské údolí a jeho proměny	91
Prameny a vodní toky	95
Vývoj vegetace pravěké Prahy (<i>Petr Pokorný</i>)	98
Fauna (<i>Eva Kadlecová</i>)	104
Malakofauna (<i>Jaroslav Hlaváč</i>)	110
Shrnutí	111
PRAHA KAMENNÁ	113
Paleolit a mezolit – starší a střední doba kamenná (<i>Karel Sklenář</i>)	113
Cesta přírody k současné podobě	113
Kámen a lidská ruka	118
Ten, kdo měnil kamery v nástroje	122
Co nejbliže k Adamovi	124
Obydli nad vodami Pralabe	125
Čas pěstních klínů a listovitých hrotů	128
Čas mamutů, sobů a lovců	131

Závěr velké doby	134
Konec starého světa lovců	136
<i>Katalog paleolitických a mezolitických nálezů</i>	140
Neolit – mladší doba kamenná (Jan Turek)	157
Ztracený ráj	157
Neolitická revoluce	158
Úrodný půlměsíc – vznik neolitu na Předním východě	159
Indoevropští neolitici na cestě Evropou	161
Neolitizace střední Evropy	163
Zrno v popelu	163
Neolit jako počátek ekologické katastrofy?	164
Domov ve vědomí prvních zemědělců	165
Zdraví, délka života, děti a rodina prvních zemědělců	166
Dlouhé domy prvních zemědělců	167
Sídelní areály pravěkých zemědělců	173
Obytné areály, jejich struktura a vývoj	174
Rondely – nejstarší monumentální architektura v Evropě	175
Keramika na neolitických sídlištích	179
Zemědělské nástroje	179
Surovinové zdroje v neolitu	179
Absolutní chronologie českého neolitu a eneolitu	181
Neolitické kultury v Praze	182
Kultura s lineární keramikou	182
Kultura s vypíchanou keramikou	189
Kultura lengyelská	196
Pražská kotlina v neolitu	204
<i>Katalog neolitických nálezů</i>	210
Eneolit – pozdní doba kamenná (Jan Turek)	239
Měd, orba a patriarchát	239
Přílohové zemědělství a počátek orby	240
Vůz a kolo	242
Mění se společenské vztahy	242
Pivo, pici slavnosti a narkotika	243
Dálkový obchod mezi Baltem a Jadranem	244
Změna v obrazu osídlení	244
Keramický komplex	244
Časný eneolit	245
Starší eneolit: kultura nálevkovitých pohárů	251
Střední eneolit	255
Badenská kultura	255
Řivnáčská kultura	256
Kultura kulovitých amfor – nevěsty či symbióza kultur?	265
Mladší eneolit – symboly a společnost	265
Kultura se šňůrovou keramikou na pražských pohřebištích	270
Pohřební ritus a hmotná kultura	272
Období zvoncovitých pohárů	278
Symboly, kult a pohlaví v neolitu a eneolitu	286
Oděv a vzezření Pražanů v neolitu a eneolitu	289
<i>Katalog eneolitických nálezů</i>	298
<i>Časný eneolit</i>	298
<i>Kultura nálevkovitých pohárů</i>	305
<i>Badenská kultura</i>	312
<i>Řivnáčská kultura a kultura kulovitých amfor</i>	316
<i>Kultura se šňůrovou keramikou</i>	324
<i>Kultura zvoncovitých pohárů</i>	338

PRAHA BRONZOVÁ	349
Bronzový věk (<i>Lubor Smejtek</i>)	349
Starší a střední doba bronzová (<i>Lubor Smejtek</i>)	361
Pražská kotlina na počátku doby bronzové	361
O původu nejstarší mědi a cínu	375
Počátky kovolictví a ukládání depotů	383
Poslední skrčenci	388
Mohylový lid	397
<i>Katalog nalezišť ze starší doby bronzové (kultura únětická, věteřovská a přechodný věteřovsko-mohylový horizont)</i> ..	414
<i>Katalog nalezišť ze střední doby bronzové (středodunajská mohylová kultura)</i>	459
Mladší a pozdní doba bronzová (<i>Lubor Smejtek</i>)	471
Zrození popelnicových polí	471
Zlatý věk bronzové metalurgie	487
Výroba bronzových předmětů a jejich deponování	497
Pohřební ritus: jednota v mnohosti	515
Osídlení pražského území na vrcholu doby bronzové	522
<i>Katalog nalezišť z mladší a pozdní doby bronzové (knovízská a štítarská kultura)</i>	534
PRAHA ŽELEZNÁ	591
Starší doba železná – doba halštatská (<i>Vladimír Čtverák</i>)	591
Obchod vládně světem – sůl nad zlato	591
Doba halštatská	603
Halštatská kultura na území Prahy	613
Hospodářství	628
Výživa	645
Pohřbívání a jeho proměny	647
Závěrem	657
<i>Katalog nalezišť z doby halštatské</i>	660
Mladší doba železná – Keltové na území Prahy (<i>Michal Bureš – Jiří Waldhauser</i>)	716
Kdo byli Keltové	716
Keltové a laténská kultura mladší doby železné	717
Historie objevování keltských stop v Praze	718
Adaptace Keltů na přírodní podmínky a struktura osídlení	723
Krise a konflikty na přelomu 5. a 4. století př. Kr.	723
Problém dožívání staršího obyvatelstva pod nadvládou Keltů	724
Archeologické poznání keltských sídlišť na pražském území	724
Příklad keltského sídliště na pražském území – Jiviny v Ruzyni	726
Hmotná kultura keltských sídlišť	728
Hroby, pohřebiště a pohřební zvyklosti pražských Keltů	730
Móda, šperky a oděv	731
Hmotná kultura keltských pohřebišť v Praze	733
Bohatí a chudí – odraz sociální struktury keltské společnosti na pražských pohřebištích	734
Vykrádání hrobů?	735
Demografie – odhad počtu obyvatelstva území Prahy v době keltské civilizace	736
Ekonomika	737
Vývoj keltského osídlení Prahy v době laténské	737
Suroviny, import a export komodit, stezky a uzlové body	739
Umělecký styl a dílny	741
Oppidum Závist	741
Keltský kult	747
Agonie keltského osídlení v 1. století př. Kr. a problémy germánské výměny obyvatelstva	748
Postavení pražského území v dějinách keltských Čech a Evropy	749
Závěrem k archeologii Keltů v Praze	753
<i>Katalog nalezišť z doby laténské</i>	756
PRAHA GERMÁNSKÁ	777
Doba římská a doba stěhování národů (<i>Eduard Droberjar</i>)	777

Pomezí římské říše a barbaři	777
Germáni a odkrývání jejich minulosti na území Prahy	781
Topografie pražských nalezišť v průběhu věků	783
Různorodost archeologických pramenů	784
Intenzita a charakter osídlení	785
Kulturní a společenské proměny	786
Pohřební ritus a charakter společnosti	794
Život v osadách	797
Hospodářství, obchod a směna	798
Nálezy mincí z doby římské a doby stěhování národů (Jiří Militký)	803
Význam germánského osídlení	809
<i>Katalog nalezišť z doby římské a stěhování národů</i>	814

PRAHA SLOVANSKÁ	842
Raný středověk (Michal Lutovský)	842
Slované a raně středověká archeologie	842
Počátky slovanského osídlení: první sídla a první hroby	845
Nové impulsy: starší doba hradištní	854
Čas knížat: mezi franskou říší a Velkou Moravou	862
Centrum země: na prahu přemyslovského státu	876
<i>Katalog raně středověkých nalezišť</i>	892
<i>Časně slovanské období – kultura pražského typu</i>	892
<i>Doba hradištní</i>	900

PRAHA JAZYKOVÁ	946
Lingvistická archeologie Pražské kotliny (Václav Blažek)	946
Historické prameny o nejstarším osídlení Čech	946
„Lingvistická paleontologie“ historických pramenů	950
Lingvistická rekonstrukce preliterární minulosti Pražské kotliny v kontextu českých zemí	954
<i>Glosář</i>	960
<i>Jména vodních toků</i>	960
<i>Jména terénních objektů</i>	961
<i>Jména lidských sídel</i>	963

DODATKY	974
Pražská hradiště (Michal Lutovský)	974
Cihelny a pískovny v dějinách pražské archeologie (Miroslava Šmolíková)	986
Archeologie v názvech pražských ulic (Jan Turek)	997

LITERATURA	999
-----------------------------	-----

AUTORSKÝ KOLEKTIV	1033
------------------------------------	------

REJSTRÍK PRAŽSKÝCH ULIC S ARCHEOLOGICKÝMI NÁLEZY	1035
---	------

